

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

**Географічний факультет
Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Історія розвитку Землі та її рельєфу
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Гідрометеорологія

Спеціальність 103 Науки про Землю

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Географічний факультет

Мова навчання – українська

Розробник: Годзінська Ірина Леонідівна, асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, кандидат географічних наук

Профайл викладача <http://terra.chnu.ua>

Контактний тел. 0956058078

E-mail: i.hodzinska@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації: Понеділок 14.30-16.00

1. Анотація

Навчальна дисципліна є базовою для вивчення курсів природничої географії та Регіональної фізичної географії.

2. Мета навчальної дисципліни

Вивчити зі студентами історію формування Землі, її речовинний склад, розвиток сучасних геологічних процесів. Навчити студентів виявляти фактори формування рельєфу земної поверхні, визначати за фізичними властивостями основні породоутворюючі мінерали. Освоїти методи виявлення та опису сучасних форм рельєфу різного генезису на місцевості й за топографічною картою.

3. Переквізити

Знання з курсу «Землезнавство»

4. Результати навчання

Знати:

- науково-методологічні основи геології з основами геоморфології;
- розкрити основні етапи формування Землі та її поверхні (рельєфу);
- навчитися визначати речовинний склад Землі (мінерали та гірські породи);
- давати характеристику морфоструктур та морфоскульптур Землі;
- характеризувати генезис та морфологію форм рельєфу.

Вміти:

- знати і розуміти основні поняття геології та геоморфології, теоретичні положення та методи, які застосовуються в сучасній науці;
- розуміти механізм утворення мінералів і гірських порід, умови їх залягання та форм знаходження в Землі;
- користуватися стратиграфічною та геохронологічною шкалами;
- розуміти сучасні геологічні процеси та механізм їх прояву;
- знати механізм утворення нерівностей земної поверхні (рельєфу);
- характеризувати форми рельєфу різного генезису;
- визначати морфометричні показники рельєфу;
- застосовувати на практиці отримані знання.

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Прагнення до збереження природного навколишнього середовища.

ФК 01. Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему.

ФК 03. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК 05. Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.

ФК 06. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

ФК 08. Здатність самостійно досліджувати природні матеріали (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати.

ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

ПРН 01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.

ПРН 06. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.

ПРН 10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

Тема 8. Дофанерозойський етап розвитку Землі та земної кори.	4	2				2							
Тема 9. Палеозойський етап	4	2				2							
Тема 10. Мезокайнозойський етап	6	2				4							
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	45	18	14			13							
Змістовий модуль 2. Геодинамічні процеси													
Тема 1. Поняття про геодинамічні процеси	2	1	-	-	-	1							
Тема 2. Тектонічні рухи земної кори та деформації гірських порід	7	1	-	-	-	6							
Тема 3. Поняття про магматизм та землетруси	9	1	-	-	-	8							
Тема 4. Вивітрювання. Кори вивітрювання	5	1	-	-	-	4							
Тема 5. Геологічна діяльність вітру	4	1	-	-		3							
Тема 6. Схили та схилі процеси	12	1	7	-	-	4							
Тема 7. Геоморфологічна діяльність текучої води та форми рельєфу створені тимчасовими водотоками	6	1	2	-	-	3							
Тема 8. Постійні водотоки (ріки) та форми рельєфу створені ними	17	1	7		-	4							
Тема 9. Підземні води та їх геоморфологічна діяльність	5	1	-	-	-	4							
Тема 10.	4	1	-	-	-	4							

Гляціальні процеси та форми рельєфу створені ними												
Тема 11. Рельєф кріолітозони і льодовикових областей	4	1	-	-	-	3						
Тема 12. Геоморфологічні процеси на морському та океанічному узбережжі	5	1	-	-	-	4						
Разом за змістовим модулем 2	75	12	16			47						
Усього годин	120	30	30			60						

5.3. Самостійна робота студента

№	Назва теми (форма контролю)	Кількість годин	Бали
1	Гіпотези походження Землі	4	1
2	Вік Землі та земної кори	4	1
3	Поняття про абсолютний та відносний вік	4	1
4	Геохронологічна шкала	4	1
5	Структура й текстура гірських порід	6	1
6	Характеристика магматичних та метаморфічних гірських порід	4	1
7	Характеристика класу осадових гірських порід	6	1
8	Генезис та вік рельєфу	6	1
9	Роль клімату в рельєфоутворенні	6	1
10	Рельєф областей плейстоценового зледеніння	6	1
11	Еолові процеси та форми рельєфу створені ними	6	1
12	Роль рельєфу в господарській діяльності людини	4	1
	Разом	60	12

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни.

Лекція та практичні заняття, робота з колекціями мінералів, гірських порід, топографічними і геологічними картами, роз'яснення, бесіди, консультації, польові семінари.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є іспит.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Богуцький А. Геологія загальна та історична. Лабораторний практикум : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 138 с
2. Геологія і геоморфологія : навч. посібник / М. С. Ковальчук, У. С. Довгінка. – К. : НАУ, 2017. – 236 с.
3. Ковальчук М.С. Геологія і геоморфологія (геологічні процеси): навч. посібник. Київ : НАУ, 2018. – 148 с.
4. Лазаренко Є.К., Винар О.М. Мінералогічний словник.–К.: Наук. думка, 1975.–772 с.
5. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 480 с.
6. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія. Практикум. Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2006. – 248 с.
7. Чернега П.І., Годзінська І.Л. Загальна геологія: практичний курс : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. 140 с.

Допоміжна:

1. Смішко Р.М., Геологія з основами геоморфології. Навч. посібн. Львів: видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004.
2. Стецюк В.В., Ковальчук І.П. Основи геоморфології: Навчальний посібник/ За ред. О.М. Маринича. К.: Вища школа, 2005. 495 с.
3. Чернега П.І., Годзінська І.Л. Загальна геологія: практичний курс : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. 140 с.
4. Байрак Г. Методи геоморфологічних досліджень. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 292 с.
5. Біленко Д.К. Основи геології та мінералогії. Вид. 3-тє. К.: Вища школа, 1973.
6. Іванов Л.Л. Короткий курс мінералогії. Харків, Дніпропетровськ ВРНГ УСРР, технічне видавництво, 1932. – 350 с.
7. Колтун О.В. Вступ до геоморфології. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 80 с.

9. Інформаційні ресурси

1. IMA — Commission on New Minerals, Nomenclature and Classification (CNMNC). https://mineralogy-ima.org/CNMNC_Strategy.htm
2. International Commission on Stratigraphy. <http://stratigraphy.org/chart>
3. IMA — Mineralogical Society of America. <http://www.minsocam.org/>